

MIŠLJENJE I ZADOVOLJSTVO KLAPA

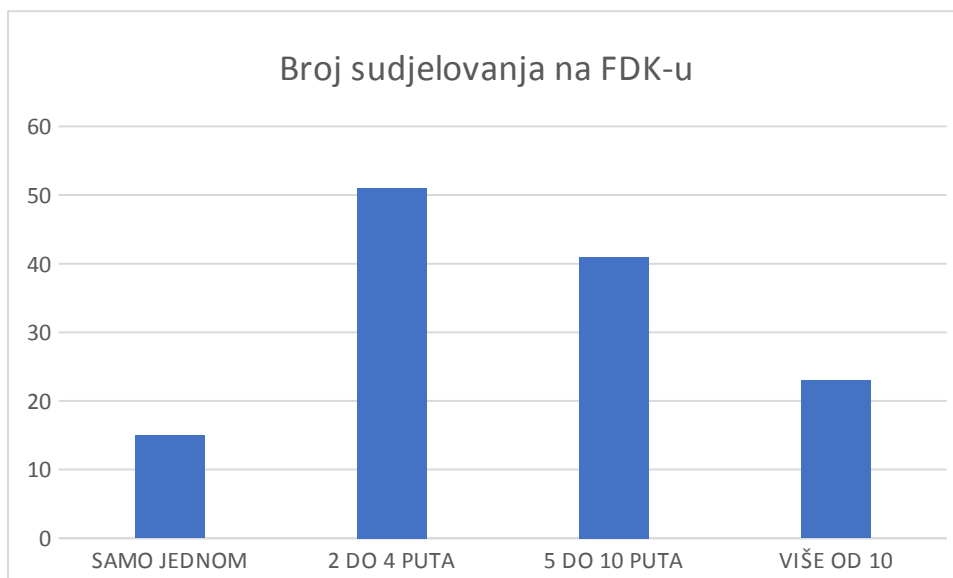
Anketno istraživanje provedeno je online, putem Google Forms obrasca, od mjeseca studenog 2016. godine do siječnja 2017. godine. Anonimnom anketnom upitniku pristupilo je 132 ispitanika, koji su upućeni na anketno istraživanje putem elektronske pošte, Facebook-a i službene stranice FDK-a.

Ciljna skupina istraživanja su klapaši i klapašice iz Republike Hrvatske, koji su sudjelovali najmanje jednom na Festivalu dalmatinskih klapa u Omišu.

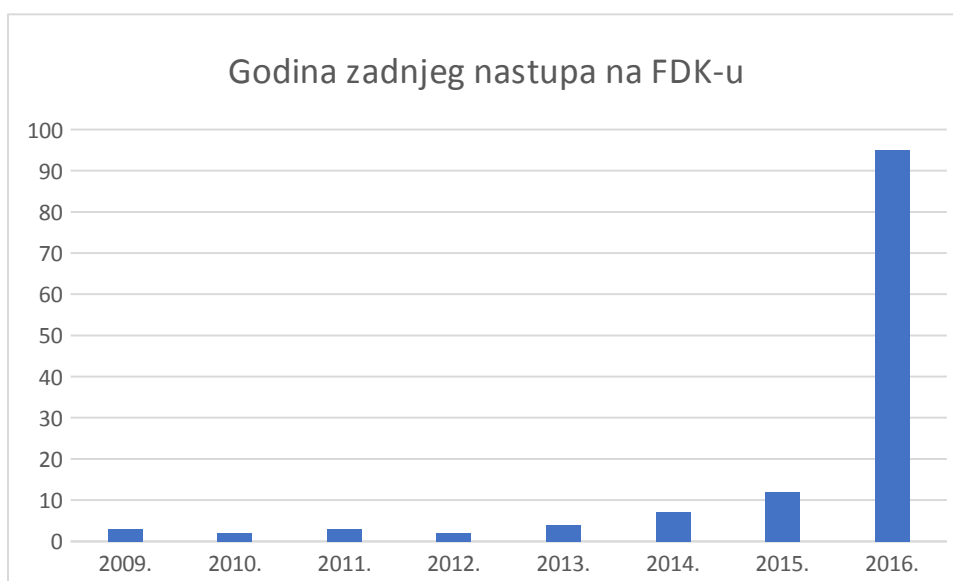
Cilj istraživanja je saznati mišljenja klapa o Festivalu dalmatinskih klapa Omiš, kao i njihovo zadovoljstvo cjelokupnim radom, odnosom i samom organizacijom Festivala. Pomoću 15 pitanja, otvorenog i zatvorenog tipa cilj je doći do podataka koji bi pomogli u poboljšanju daljnjeg rada Festivala, no prije svega kako bi se otkrili mogući problemi te našli najbolji načini rješavanja istih.

REZULTATI ISTRAŽIVANJA

Od ispitanika koji su pristupili anketnom istraživanju, najviše je klapaša/ica koji su sudjelovali na Festivalu minimalno 2 – 4 puta, njih 39, 23%. Također velik broj njih, 31, 54%, sudjelovao je na Festivalu od 5 – 10 puta. Kako je i vidljivo iz grafikona, sljedeća veća skupina su ispitanici koji su bili na Festivalu više od 10 puta (17, 69%), dok je najmanje onih ispitanika koji su sudjelovali na Festivalu samo jednom, samo njih 15, odnosno 11, 54%.

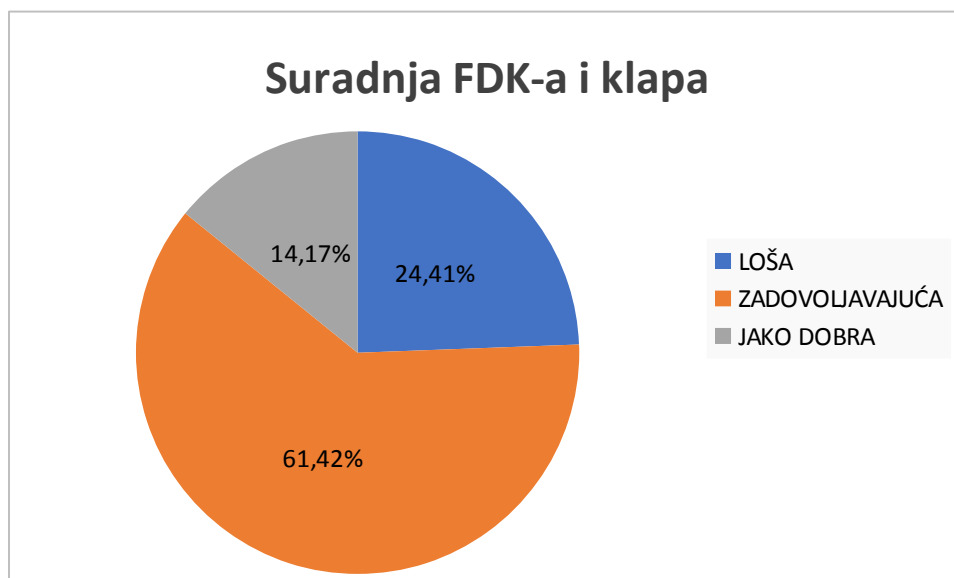
Najviše je ispitanika - 95 zadnji put sudjelovalo na Festivalu godine 2016. te čine 72% ispitanika ovog istraživanja. Ostalih 30% ispitanika raspoređeno je uglavnom od 2009. godine do 2015. Neznatan broj njih, po samo jedan ispitanik, zadnju godinu sudjelovanja navodi 1998., 2002, 2004. i 2008. godinu.

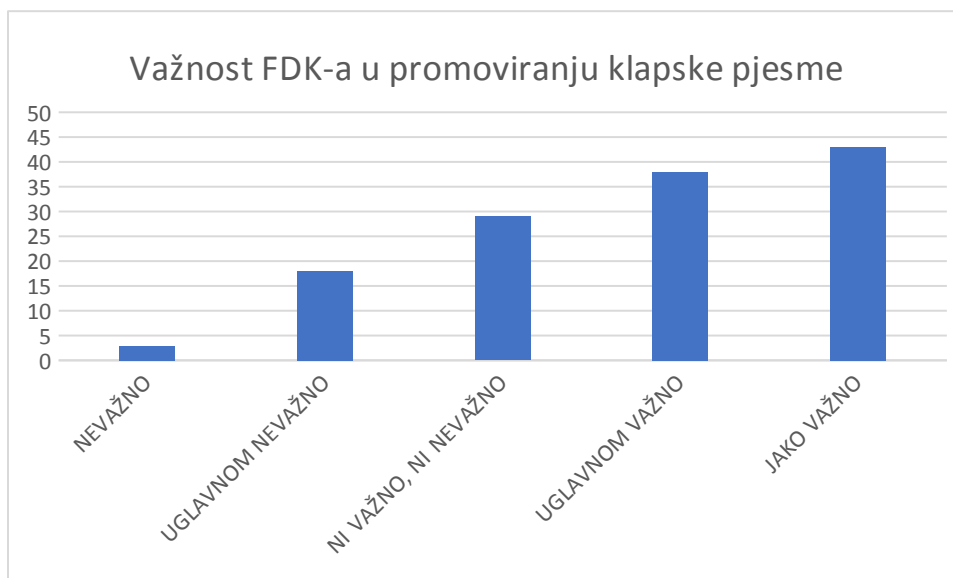
Uzevši u obzir činjenicu da je najveći broj ispitanika zadnji put sudjelovao 2016. godine, gledano prema učestalosti njihova sudjelovanja na Festivalu općenito, njih 42 sudjelovalo je 2 – 4 puta s zadnjom 2016. godinom. S tom godinom kao zadnjom godinom sudjelovanja 27 klapaša je prethodno sudjelovalo na Festivalu 5 -10 puta, a njih 13 sudjelovalo je više od 10 puta s spomenutom godinom kao zadnjom godinom sudjelovanja. Ovi podatci pokazuju veliki

broj ispitanika koji su relativno dugo na Festivalu dalmatinskih klapa i može se reći aktualni s obzirom na prethodnu 2016. godinu kao zadnju godinu njihova sudjelovanja.

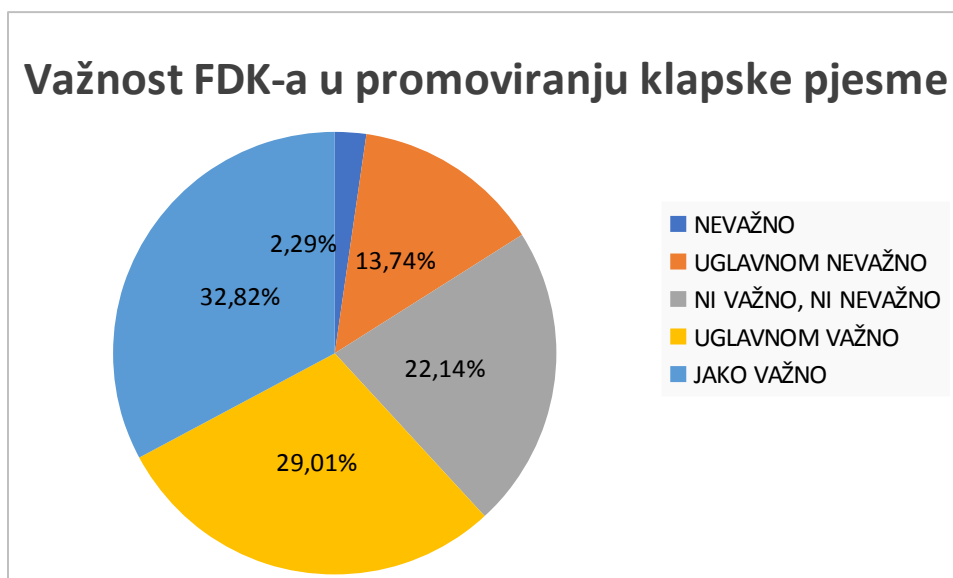
Suradnja Festivala i klapa na području RH procijenila se Likertovom ljestvicom, odnosno stupnjem zadovoljstva od 1 – 3, počevši s ocjenom loša, zatim zadovoljavajuća te zadnjom opcijom - jako dobra. Od ukupno 127 ispitanika koji su odgovorili na to pitanje, njih 61, 42% ocjenjuje suradnju kao zadovoljavajuću. Zatim slijedi najviše ocjena *loša* – 24, 41%, te njih 14, 17% ocjenjuje suradnju Festivala i klapa kao jako dobru. I grafičkim prikazom vidljivo je kako klape trenutno smatraju da je suradnja Festivala dalmatinskih klapa uglavnom zadovoljavajuća i/ili loša, čime se dovodi do zaključka da je to područje na kojem se u budućem vremenu treba više raditi.

Sljedeće postavljeno pitanje u anketnom istraživanju ima za cilj utvrditi mišljenje klapa na temu koja je glavni temelj Festivala dalmatinskih klapa Omiš. Naime, Likertovom ljestvicom, počevši od opcije *nevažno* do *jako važno*, ocjenjuje se mišljenje o važnosti FDK-a za promociju klapske pjesme. Relativno sličan broj ispitanika označava svoje mišljenje opcijama uglavnom *nevažno*, *ni važno ni nevažno*, *uglavnom važno*. Uz malu razliku od prethodno spomenutih, najviše ispitanika, njih 32, 82%, smatra da je FDK jako važan za promociju klapske pjesme.

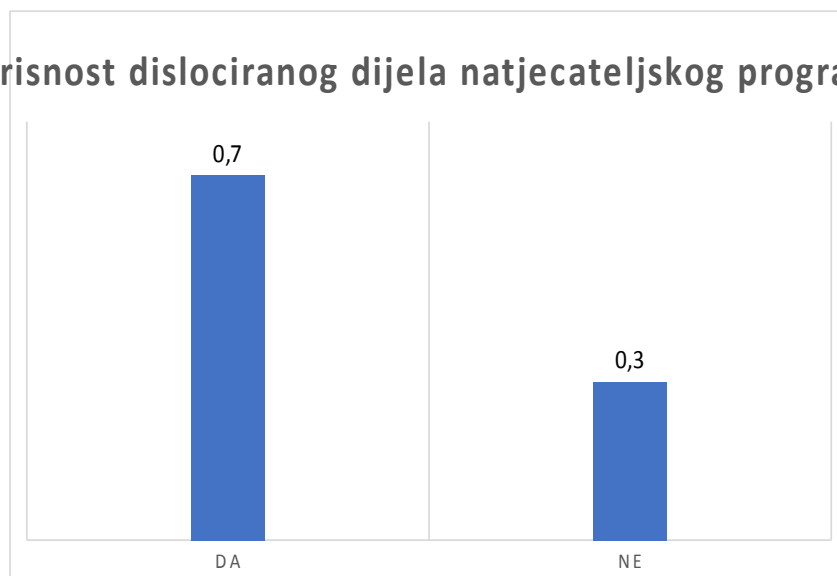

Mala razlika u četiri različite opcije odgovora upućuje na trenutnu situaciju u kojoj klape, odnosno njihovi sudionici nisu posve sigurni da FDK ostvaruje svoj temeljni cilj postojanja – promoviranje klapske pjesme.

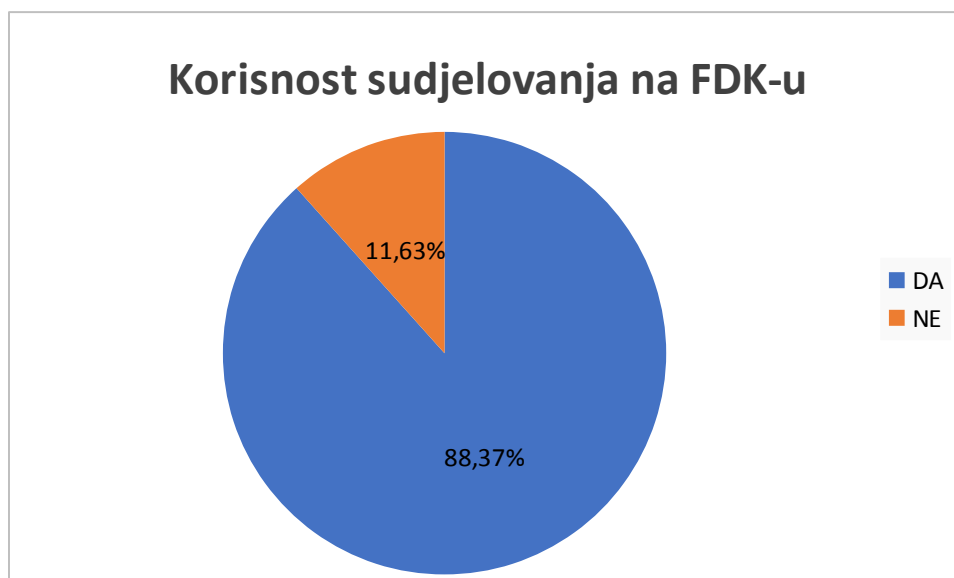

Posjet FDK-a drugim gradovima nailazi na pozitivan odjek, kako samim posjetom tih dislociranih programa tako i rezultatima istraživanja, gdje više od 90 sudionika, odnosno otprilike 70% smatra korisnim audicije u drugim gradovima, debitantske večeri i/ili večeri mješovitih klapa.

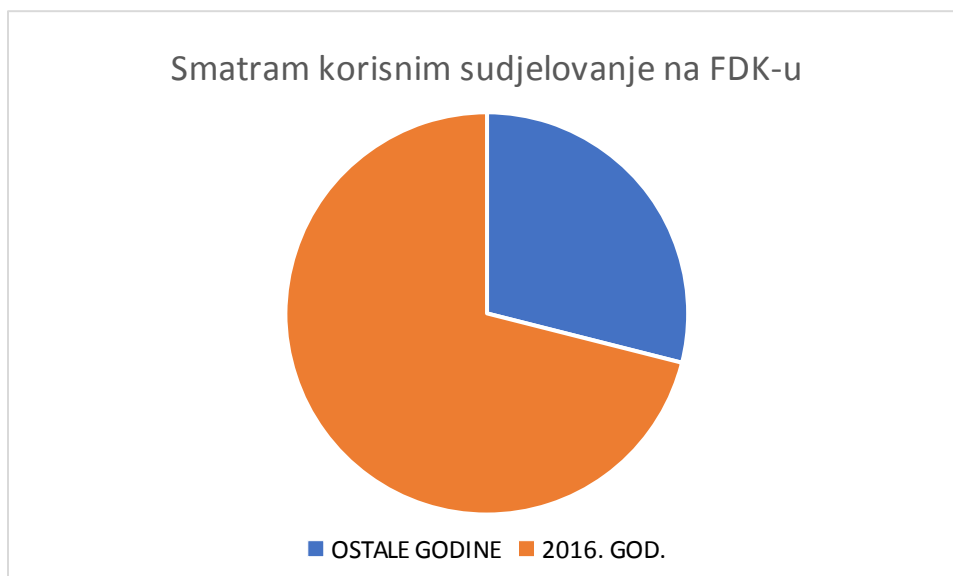
Korisnost dislociranog dijela natjecateljskog programa

Gledano općenitu korisnost sudjelovanja na Festivalu dalmatinskih klapa Omiš, većina ispitanika smatra da je sudjelovanje na FDK-u korisno klapama, samo 15 ispitanika smatra sudjelovanje nekorisnim za njih.

Od ispitanika koji sudjelovanje na FDK-u smatraju korisnim, njih 20 je sudjelovalo na samom Festivalu više od 10 puta, od njih je 10 ispitanika bilo i prethodne 2016. godine. 35 ispitanika sudjelovalo je od 5 do 10 puta, od kojih 24 ispitanika je zadnji put sudjelovalo 2016. god. Malo veći broj njih, 45 ispitanika, sudjelovalo je 2 do 4 puta na Festivalu, od kojih je 38 sudjelovalo prethodne 2016. godine. Iako smatraju sudjelovanje na Festivalu korisnim, 14 ispitanika je sudjelovalo samo jednom, od kojih je 9 sudjelovalo prvi put 2016. godine.

Od ispitanika koji sudjelovanje na FDK-u ne smatraju korisnim, njih troje je sudjelovalo više od 10 puta, od kojih je dvoje sudjelovalo i prethodne 2016. godine. 5 ispitanika je sudjelovalo 5 do 10 puta, od kojih je 3 bilo i 2016. godine. Od 2 do 4 puta sudjelovalo je 6 klapaša/ica koji smatraju sudjelovanje nekorisnim, no 2016. godine sudjelovalo je od tih četvero ispitanika. Od malog broja ispitanika koji ne smatraju korisnim sudjelovanje na Festivalu, veliki broj njih se vraća na Festival te čak 9 ispitanika je sudjelovalo i prethodne 2016. godine. S obzirom da ne smatraju korisnim sudjelovanje, može se pretpostaviti da su njihovi razlozi sudjelovanja druge prirode. Sljedeća tabela prikazuje neka od mišljenja klapa o Festivalu dalmatinskih klapa Omiš.

Potvrda glazbene vrijednosti klape
Sudjelovanje donosi nova znanja, iskustva, poznanstva i prijateljstva
To je mjesto temelj klapske pisme i kao takav svakoj klapi i klapskom pivaču bi festival trebao biti "koristan" tj. ponos nastupiti na njemu. To je centar susreta svih klapa i ljubitelja klapske pjesme
Sudjelovanjem se dobije prilika upoznati mnogo ljudi iz klapskog svijeta, i aktivnih i bivših klapaša, razmijeniti iskustva, družiti se, i naravno do zore zapjevati. A tko to nije iskusio i ne može shvatiti šta znači klapa
Ne vidim nikakve koristi od sudjelovanja na festivalu, osim eventualnog prestiža, no i to je upitno. Festival nema nikakvu stimulaciju glede promidžbe klapa osim medijskog prostora kojeg ionako posjeduje. Nedostaje promidžba klapske pjesme vani putem plaćenih turneja i povezivanja festivala s drugim institucijama i pojedincima koji to već rade u inozemstvu (Čaleta i sl.)
Prefiks klapa može imati onaj ansambl koji u prvih 10 godina postojanja mora pristupiti audiciji za FDK
Ovaj Festival je medijski popraćen više od ostalih (HRT), stoga je i promocija svake pojedinačne klape na višoj razini

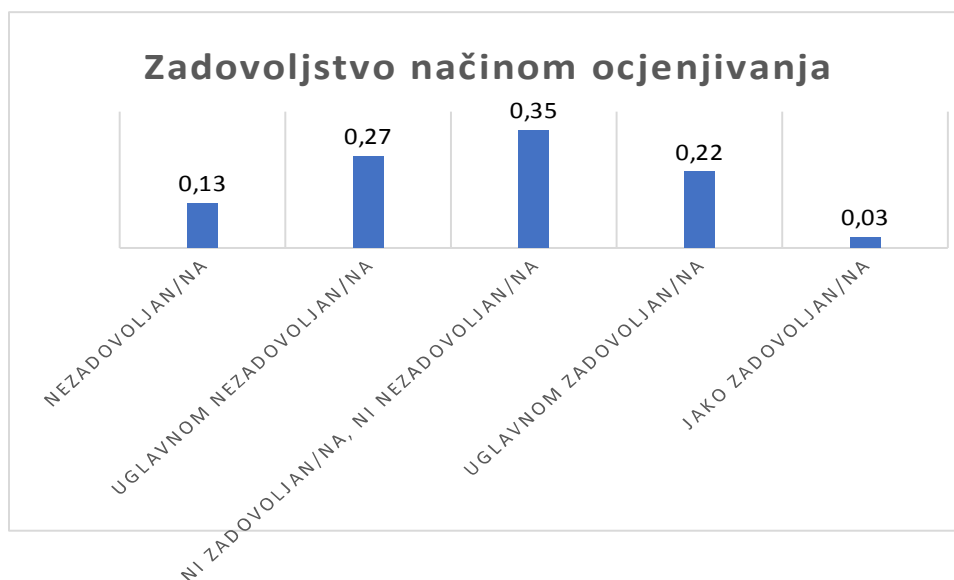
Da, ali bojim se da se ta korisnost veže nažalost isključivo za buduću materijalnu stranu ove moderne klapske priče, tj. referencu za lakše dobivanje sredstava iz raznoraznih proračuna, fondova, donacija i sl. za buduće financiranje rada klape (čitaj: prije svega prvenstveno za financiranje precijenjenih voditelja), a sve kako bi klapa bila lakše primijećena, eksponiranija i time se sutra lakše "prodala" kako bi lakše "ubila koju kunu"
Nakon festivalskih večeri više nema klapskog druženja i zabave. To treba poboljšat kako bi ljudi bili motivirani za dolazak i ostanak nakon nastupa s obzirom da nikakve ni novčane, a ni medijske koristi klape nemaju od Festivala
Omiški festival je institucija i samo sudjelovanje na njemu je velika stvar za promociju klape. Veći i stručniji auditorij od kojeg možete uvijek čut neki dobar savjet, a poznanstvo s drugim klapama širi i naše djelovanje
Općenito; promocija izvorne klapske pjesme kroz izvođenje tradicionalnih klapskih pjesama te nekih novih klapskih skladbi, na razini klape; jačanje kvalitete klape te testiranje granica i preispitivanje kvalitete, na osobnoj razini: poboljšanje vokalne kvalitete i novim upoznavanjima tradicije, no najvećim dijelom; gušt, prije svake koristi
Jer je FDK izgubio smisao kao zaštitnik kulturnog dobra
Našoj klapi to pruža osobno zadovoljstvo, a u principu nam stvara samo trošak. Al još uvijek je gušt popet se na Omišku pozornicu
Jer mislim da je Festival zatvoren prema novim klapama
Festival je mjesto afirmacije svake nove, ali i stare klape, a mišljenje stručnog ocjenjivačkog suda kao i razmjena iskustava s drugim klapašima je izvrstan putokaz u kojem smjeru klapa treba djelovati
Loš odnos uloženog i dobivenog sudjelovanjem na Festivalu
Naravno, jer u Omišu je bio u centar klapskog svijeta. Ali, na žalost, mislim da se to se promijenilo i sve se već zna nakon audicije. Nema poštenja, a to je najvažnije
Nažalost, klapska pjesma i njena interpretacija kao iskonska emocija u pravom smisli riječi kao da već dugo zapada u sporedni plan, a neke druge politike određuju o kvaliteti pojedine klape
Sudjelovanje na FDK predstavlja još uvijek najvažniji dio životopisa svake klape. Zapjevati ispod omiške stine predstavlja san svakog klapaša. Stoga je korist usmjerena na ostvarenje ta dva cilja
Ne, jer klapama nisu obrazložene ocjene od strane žirija
Barem bi trebalo biti korisno. No u zadnje vrijeme lošom politikom Festivala kao i sve drugo gubi na vrijednosti
FDK okuplja najbolje klape uopće, znači to je svjetsko prvenstvo klapa. U svijetu klapskih događaja "Omiš" je Olimp
Sudjelovanje je korisno jer zahtjeva ozbiljnu pripremu i rad, nastup je podložan kritici kompetentnih ljudi, mogućnost upoznavanje drugih klapa i razmjena iskustava
Mogu odgovoriti samo iz ugla gledanja moje klape, koja djeluje izvan domovine, da je naše sudjelovanje (gostovanje) bilo neizmjereno korisno. Prvi pravi susret s drugim klapama i općenito klapskim svijetom je jednostavno iskustvo koje se ne može naučiti ili nekako drugačije dočarati
Klapa može i ne mora nastupit na Omišu da bi bila dobra klapa
Daje vrijednost radu, vježbanju i ljubavi prema klapskoj pjesmi

Jedino mjesto gdje se vrednuje kvaliteta klapske pjesme
Susreti s drugim klapama, mišljenje žirija, pozitivna energija koja doprinosi entuzijazmu, učenje na više razina
Fdk smatram osobnom iskaznicom svake klape

Prema tablici obrazloženja odgovora vidljivo je da većina ispitanika smatra nedjeljivim rad klape i sudjelovanje na Festivalu dalmatinskih klapa Omiš. Manjina ispitanika smatra sudjelovanje na Festivalu po ničem korisno, mišljenja su da se Festival udaljio od prvotno postavljenih ciljeva te ne vide svoju mogućnost napredovanja sudjelovanjem na FDK-u.

Zadovoljstvo klapa s Festivalom dalmatinskih klapa Omiš nedjeljivo je povezan s ocjenjivačkim žirijem, čiji je sud jedan od glavnih razloga dolaska na Festival. Također, nimalo manje važno za zadovoljstvo je i smještaj i prehrana tijekom sudjelovanja na Festivalu.

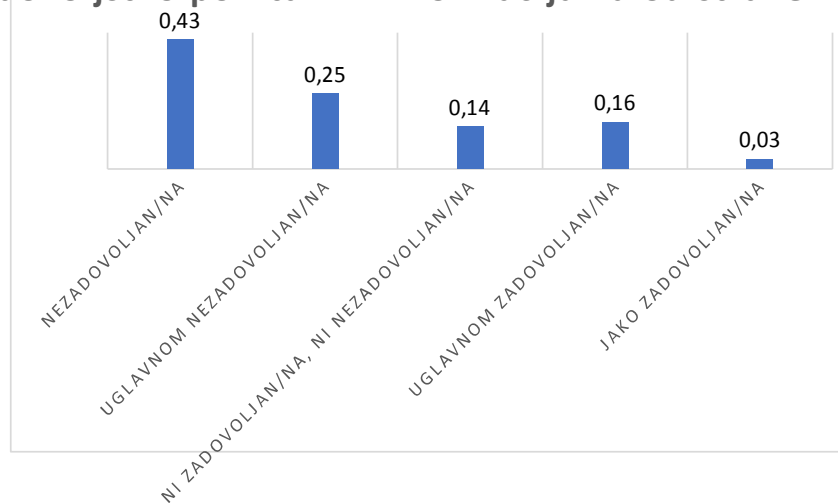
Zadovoljstvo načinom ocjenjivanja našlo se u *zlatnoj sredini*. Naime, 35%, odnosno 45 ispitanika niti je zadovoljno niti nezadovoljno načinom ocjenjivanja. Tu *zlatnu sredinu* podupiru i susjedne varijable, gdje sličan postotak ispitanika izražava nezadovoljstvo ocjenjivanjem (27%), ali i uglavnom zadovoljstvo (22%). Samo 4 ispitanika je uistinu zadovoljna s načinom ocjenjivanja, dok je njih 17 upotpunosti nezadovoljno.

Način ocjenjivanja veže se uz obrazloženje ocjena, uz moguće savjete. Povratne informacije od žirija nisu bile uobičajena praksa prethodnih godina. Likertovom ljestvicom od 1 do 5 nastoji se utvrditi stupanj zadovoljstva povratnim informacijama od strane žirija.

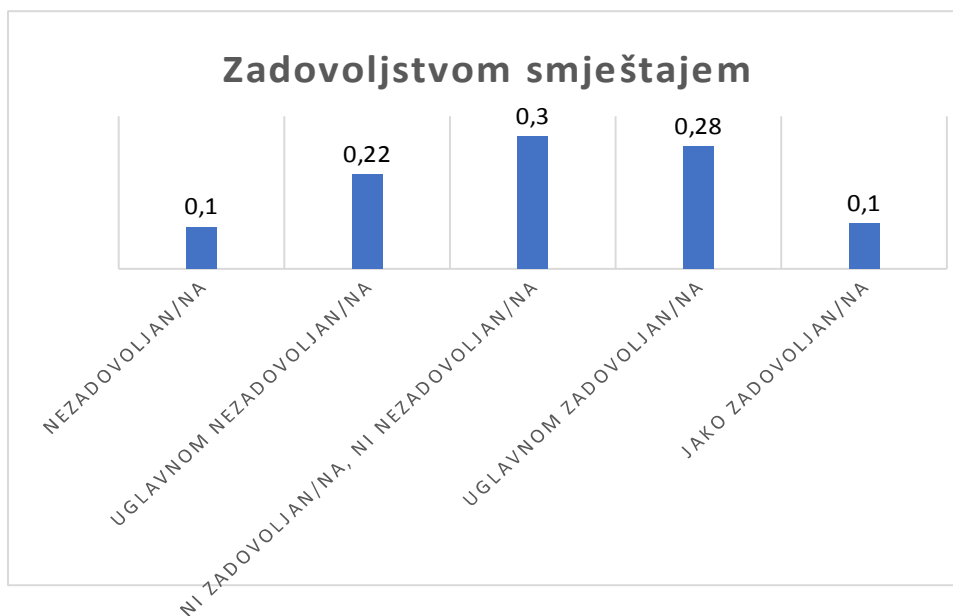

Zadovoljstvo povratnim informacijama od strane žirija

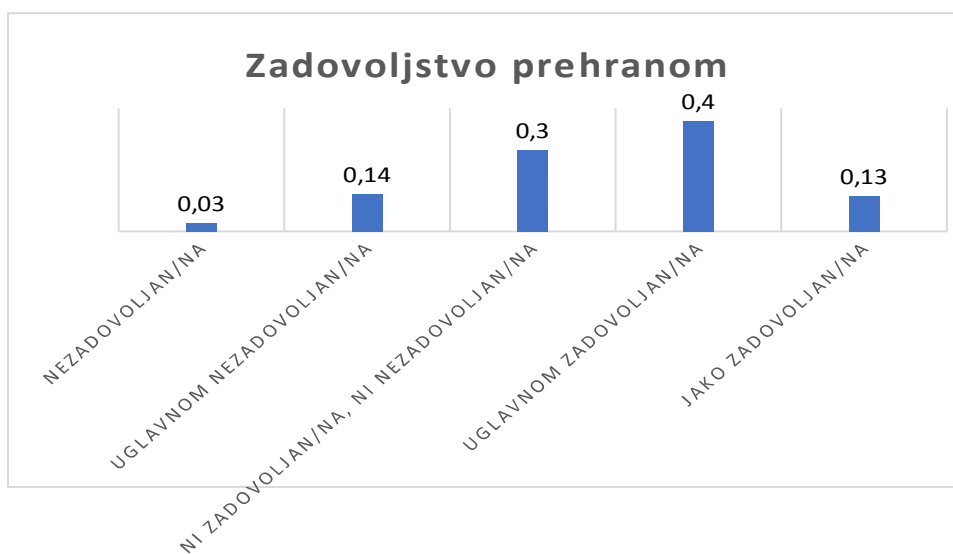

Iz grafikona je vidljivo da je većina ispitanika (43%) nezadovoljno povratnim informacijama. Također više ih je uglavnom nezadovoljno, nego uglavnom zadovoljno, a samo mali postotak, njih 3, 10% jako je zadovoljno dobivenim povratnim informacijama. Iz ova dva grafikona može se vidjeti da ocjenjivanje na Festivalu i povratne informacije nisu vezane stavke. Ukoliko klape nisu zadovoljne s načinom ocjenjivanja, nezadovoljstvo se ne prenosi i na povratne informacije od strane žirija. Odnosno, te dvije stavke nisu vezane jedna uz drugu.

Smještaj i prehrana za vrijeme Festivala u većini su situacija odvojive stavke pa se kao takve i ispituju u ovoj anketi. Smještaj je ocjenjen srednjom vrijednošću. Većina ispitanika, njih 30, 40% nije ni zadovoljno ni nezadovoljno smještajem, a njihove odgovore potkrepljuju i dvije susjedne varijable, ona niža s 21, 60% uglavnom nezadovoljnih ispitanika, te viša, oprečna od prethodne, gdje je 28% ispitanika uglavnom zadovoljno smještajem. Gledajući aritmetičku sredinu ovih podataka, dođe se do neke srednje vrijednosti.

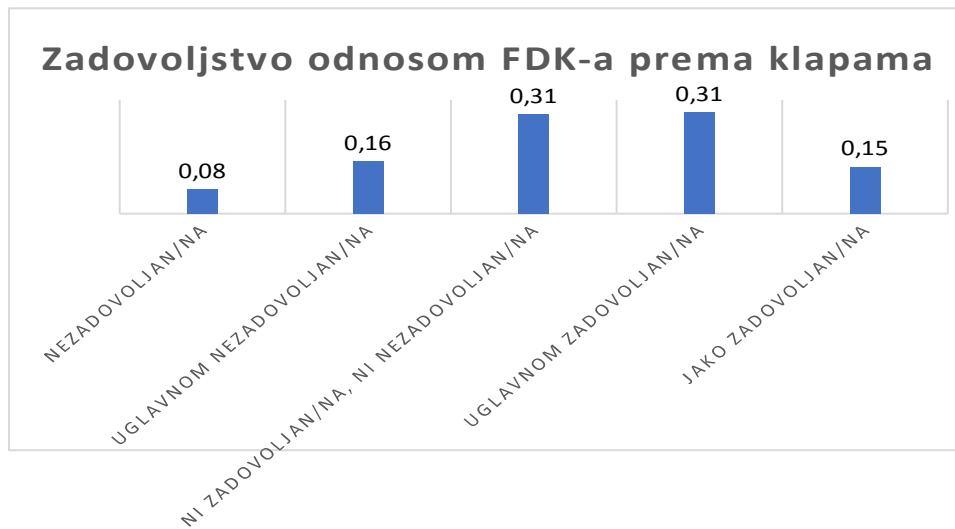

Prehrana je bolje ocjenjena s 40,46% uglavnom zadovoljnih ispitanika. Malo manje, njih 30% nije ni zadovoljno ni nezadovoljno prehranom tijekom sudjelovanja na Festivalu.

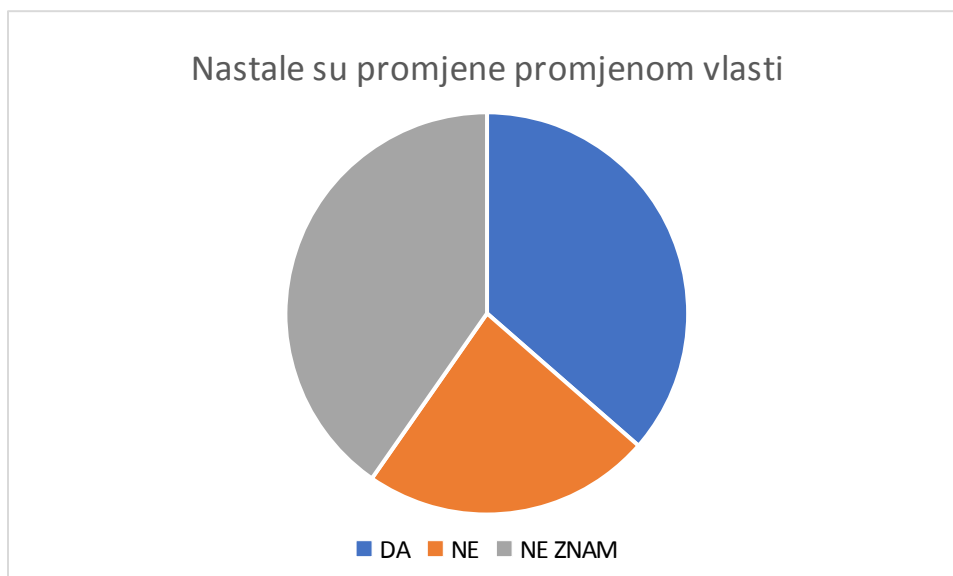
Uz sve spomenute stavke koje utječu na zadovoljstvo sudionika na Festivalu te viđenju Festival kao organizacije, također viđenje odnosa Festivala prema klapama uvelike utječe na gore spomenute, ali i na cjelokupnu sliku Festivala dalmatinskih klapa Omiš. Sličan postotak ispitanika (31, 30%) uglavnom je zadovoljno s odnosom Festivala prema klapama, ali i 30, 53% ih je niti zadovoljno niti nezadovoljno odnosom. Mal, ali opet sličan postotak je jako

zadovoljan (14, 50%), ali i uglavnom nezadovoljan odnosom (16%). Ovakvi podatci upućuju da je odnos Festival prema klapama dio na kojem ima mjesta za rad i daljnji napredak.

Uz statističke podatke koji govore sami za sebe, u anketnom upitniku postavljeno je i pitanje otvorenog tipa, vezano uz moguća poboljšanja FDK-a., s ciljem da se utvrdi koji su prioriteti na kojima se treba u budućnosti raditi. (prilog na kraju)

Određene promjene u radu i organizaciji FDK-a nastale su promjenom ravnateljstva Festivala. Postavlja se pitanje koliko su te promjene vidljive i uočljive van organizacije. Stoga se anketnim pitanjem zatvorenog tipa nastoji doći do saznanja o vidljivosti promjena u radu Festivala dalmatinskih klapa Omiš. Prema odgovorima, može se zaključiti da promjene nisu jasno vidljive. Naime, više od 40% ispitanika odabire opciju *ne znam* na pitanje u vezi promjena koje su nastale promjenom vlasti. Također, nije znatna razlika u postotku osoba koje smatraju da do promjena nije došlo (23, 26%) i onih koji smatraju da su promjene vidljive (36, 43%).

Neka od pismenih obrazloženja mogu poslužiti kako bi se bolje razumjeli ovi rezultati.

To će vrijeme pokazati!
Rano je za ocjenu
Pokazalo se da se nije puno toga promijenilo, a vrijeme od kada se promijenila uprava je kratko da bi se nešto vidjelo. Nekakve konkretne i vidljive promjene (nadam se bolje) bi se trebale vidjeti u nadolazećoj godini
Nešto više komunikacije čini se
Dolaskom nove uprave neke su se stvari promijenile. Dosta je više novih ideja, poput digitalizacije zbornika i ostalih materijala, što klapaši čekaju već dugo vremena, zatim pravila o nepjevanju pjesama ispjevanih u protekle dvije godine u jednoj kategoriji s ciljem istraživanja baštine i donošenja starih lijepih neispjevanih pjesama na FDK
Napravljen je pomak u usporedbi s prijašnjim stanjem. Noviteti su više nego vidljivi. No, Festival ima još puno mjesta za napredak.
Što ste promijenili????
Jednostavno jesu. Napokon briga za klape
Za sada se ne vidi promjena na bolje. Podržavam neke promjene koje su nastale, ali neke stvari treba itekako promijeniti
Drago mi je što se ove godine "desilo" da bodovno nehonorirane klape iz izbornih večeri odnose nagrade jer tu večer jesu bile najbolje. Najbolji u finalnoj večeri bi još više došli do što podupire moje prethodno objašnjenje
Osim logotipa festivala, ništa se promijenilo nije od mog prethodnog nastupa pod starom upravom. Možda se nešto desilo u nekim drugim segmentima vezanim uz Festival, ali moj zaključak je, da se barem u odnosu prema klapama, ništa nije promijenilo
Promjene su krenule, smjer je dobar, ali još je prerano za ocjene
Osim ovog anketnog upitnika, nije se ništa promijenilo na bolje
Svaka nova metla dobro mete. Bože daj da je materijal od kojeg je izrađena kvalitetan i potraje što duže ili bar da digne što više letvicu za preskok slijedećoj ;)
Okrugli stol i obrazloženja puno znače klapama da znaju na čemu raditi za nekakav napredak. Bravo!

Treba vremena za neke veće promjene očito ili ih neće ni biti, ali ima naznaka
Vjerujem da je transparentnije, s daškom modernosti
Ukinuta je večer s gitarom. Podiže se dignitet klapa. Nadam se smjeni gosp. Šarca i dolasku gosp. Tambače ili Magdića
Nova uprava je tu i mnogo će vode morat brijegom proći da se promijene uvriježena pravila ocjenjivanja unutar same direkcije. Izborom novog direktora sunce se smiješi i na obzoru se vidi, ali još nije izašlo jer dokle god je zastupljenost profesionalno školovanih glasova preferirana od strane žirija koju su uvijek nekakvi profesori na glazbenoj akademiji amateri neće prosperirati. Njihove preferencije ne bi smjele biti osnova ocjenjivanja jer školovani glas je suprotno amaterskom glasu i ne bi se smio uspoređivati. Ukusi su različiti to je evidentno i bespredmetno je o njima raspravljati, ali klapsko <i>a capella</i> pjevanje nije povezano sa školovanim glasovima. Mi vježbamo predano i iz ljubavi (ne umanjujem ljubav pjevanja školovanih glasova, dapače), ali usporedba je tu nemoguća. To nam se stavlja kao krimen već godinama možda ne namjerno ali sustav ocjenjivanje i osobne preferencije su evidentne po ocjenama koje su nemalo puta u raskoraku sa publikom. Što to govori, upitajte se sami. Pjevači od 20 god. ne mogu isto zvučati kao oni od 40 i biti u istoj kategoriji je često poražavajuće. Stoga biti i pojaviti se na Omišu pitanje je sad. Ako se pojaviš to je znak da postojiš, a mi amateri s time dolaskom želimo valorizirati naš rad bez obzira da se nema predznaka školovanja glasova, nisu ni naši stari imali već samo upornost i ljubav
Proteklo je tek godinu dana od izmjene uprave pa treba još vremena da se prave promjene primjene. Lanjski Omiš je ujedno bio obljetnički što je iziskivalo predstavljanje u najboljem svjetlu bilo kojeg rukovodstva pa kao takav nije u potpunosti objektivno mjerilo
I noga u guzicu je korak naprid
Vide se pozitivni pomaci. U prvom redu ozbiljnija audicija kako dolikuje renomiranom festivalu
Samo malo bolji smještaj i hrana, ali način ocjenjivanja ostao nažalost isti i ljudi koji su zalutali u žiri i dalje vrlo netransparentno i nedosljedno ocjenjuju Jedina pozitivna stvar jest da se uvelo ocjenjivanje koje više nije anonimno tako da je sad svima jasno tko koliko piza, nadam se da je i uprava Festivala uvidjela isto
Jednostavno je krenulo NABOLJE :-)
Više informacija i brige za klape
Napokon!
Već i promjena ton majstora je veliko poboljšanje :)
Teško je reći za bilo kakve značajne promjene rada, vođenja, itd... s obzirom da je novo vodstvo tek godinu dana. Nisam osobno prisustvovao na 50. festivalu, ali po glasinama kolega klapaša, čulo se da ima pomaka nabolje i noviteta, pogotovo s onim najbitnijim, a to je žiri FDK- a
Prisniji pristup novog ravnatelja i neke najavljene inicijative su djelovale osvježavajuće, no još uvijek to nije dovoljno da bi se upravljanje FDK ocijenilo kao pomakom nabolje
Svaka uprava donese nešto novo i svoje
Sam novi direktor Festivala je izuzetno sposobna i susretljiva osoba spremna uskočiti gdje i kad god treba. Bez podcjenjivanja prethodnika, koje i ne poznajem, znam da je bitno osjetiti Čovjeka, a gospodin Stanić to uistinu jest. Vjerujem u njega i njegov tim

Promijenio se razglas (nagore), čini mi se da je žiri možda ipak kompetentniji nego prošlih godina, ali sustav ocjenjivanja na decimale (sitnije od 0.5) je apsurdan
Bolji i objektivniji način ocjenjivanja (ocjene su nakon dugo vremena bile objektivne i u skladu s kvalitetom izvedbi pojedine klape, a ne po tome koliko je određena klapa poznata ;) pozitivno je i to što se uvelo opisno ocjenjivanje kao i to što je svaki od žirija predstavljen, održavanje okruglog stola, i još važnije; uvažavanje određenih dogovorenih zaključaka s okruglog stola. Ukratko, mnogo bolja suradnja s pjevačima i svih onih koji su uključeni u Festival
Promjena je vrlo vidljiva, naročito u pogledu komunikacije, traženja povratnih informacija, vizualnom pristupu, boljoj organizaciji, a naročito u susretljivosti cijele uprave. Čestitam i samo tako naprijed
Prava osoba na mjestu ravnatelja
U teoriji smo debelo zadovoljni, a u praksi se jasno nazire boljitak
Promjene su kozmetičke naravi
U žiri stavljati što više iskusnih klapskih pjevača
Dostupnost arhive festivala. Zvučni zapisi izvedbi klapa iz večeri festivala. Od početaka do danas. Ti zapisi postoje. Izvedbe iz ranijih vremena i manje poznati napjevi...pogotovo bi pomogli osvježavanje popisa izvedenih pjesama na festivalu. A i vratili dašak stila izvedbe starih klapa
Obratiti pažnju na prijavnice klapa na audiciju FDK-a te izbor umjetničkog vodstva koji sudjeluje na audicijama te odabire pjesme koje će pojedina klapa izvoditi. 2016. godina je bila jako neprofesionalna od strane umjetničkog vodstva, nadam se da će se to ubuduće, počevši već od 2017.g., promijeniti na bolje
Bolje izbor stručnog žirija i povratne informacije od žirija. Minimizacija uloge razglasa i tonca (svima nek bude jednaka postavka), kvalitetnija komunikacija oko audicija, procesa i kriterija. Dogovor s gradom Omišem oko alociranja prostora za klape (mali trg npr.) za vrime barem finala, di neće biti glasne glazbe itd. Jasna distinkcija da je prvi od žirija pobjednik festivala, a ne onaj od publike. Ne gurati previše samo izvorne na uštrb novih skladanih acapela
Druženje nakon festivalskih večeri; izbor pjesama prepustiti klapama, tj. ne im ništa nametati, i biti obzirniji prema klapama, ne dolaze klape na streljanje prilikom audicije nego dolaze da pokažu ono za što su se trudili prethodni period, a stručni-tim na audicijama je taj koji će odlučiti da li će nastupiti ili ne sukladno tome što su čuli. Svaka kritika je dobra, ali samo konstruktivna kritika (ne bezobrazna)
Smatram da se pojedine stvari moraju rješavati ažurnije, poput informacija o smještaju. Bilo bi lijepo kad bi sve klape mogle biti smještene u jednom objektu, ali to je za Omiš ipak prevelik zalogaj, jer je previše ljudi. Ali ipak se može napraviti da u jednoj kući , koja ima dva ili tri apartmana , budu po 2,3 klape, da se ljudi upoznaju
Naravno da nitko ne želi da se situacija s Novih skladbi ove godine, ponovi, pa smatram da Festival mora imati alternative. Jasno je da je grad Omiš limitiran prostorima, ali se moraju naći alternative
Pisanje obaveznih recenzija nastupa na traženje pojedine klape. Isto tako važno je pripaziti drže li se klape restrikcija po pitanju odabira pjesama
Prije svega komunikacija prema klapama je veoma štura. Sve se odvija kroz razmjenu nekoliko e-mailova s natuknicama o smještaju, tonskoj probi i samom nastupu. Festival Vašeg kalibra trebao bi imati organiziran info pult na koji bi se klape prijavljivale po dolasku u Omiš. Trebali bi imati i volontere koji bi bili zaduženi za klape u smislu da ih

prate tokom cijelog festivala tj. da im budu pri ruci za bilo kakve informacije vezane uz festival. Organizacijom domjenka za sve klape na jednom mjestu, dobio bi se štih druženja i festival ne bi bio samo puki nastup, kao što je do sada slučaj. Trebalo bi nešto napraviti oko prostora za pripremu klapa pred nastup. Do sada su klape bile osuđene da se gužvaju s turistima po okolnim uličicama. Iluzorno je očekivati blistav nastup bilo koje klape u takvim uvjetima. Žiri je također nešto što bi trebalo popraviti. Možda ne toliko same članove žirija, koliko obvezu žirija da obrazloži svoje ocjene, isključivo pismenim putem. Takve natuknice od stručnjaka koji sjede u žiriju bi trebale biti edukativnog karaktera tj. da klape mogu vidjeti u čemu griješe na nastupu, gdje imaju prostor za napredak... Također, pošteno je obrazložiti ocjene. Kada to naprave, nikakvi repovi o stručnosti ili ne stručnosti se ne bi provlačili sve ove godine o žiriju na Omišu. Web stranica festivala također je veoma nepregledna i teško se dolazi do informacija. Na stranicama festivala postojala je arhiva pjesama sa tekstovima i notnim zapisima koja je bila veoma korisna. To je maknuto i ne bi bilo loše da se opet vrati

Više komunicirati sa klapama i raditi na tome da ansambl koji se zove klapa izvodi tradicijski repertoar, kao i rad na tome da TZ-i više angažiraju klape da izvode tradicijski repertoar, a ne zabavnu glazbu

Potpuno promijeniti odnos prema klapama, Festival postoji zahvaljujući klapama i klapskoj pismi, a ne obrnuto. Maknuti politiku iz uprave, vratiti ljude koje zanima samo glazba. Potaknuti druženja među klapama, i klapa sa žirijem i ostalim sudionicima festivala. Žiri bi trebao biti sačinjen od ljudi koji se bave klapskom glazbom. Podići razinu kvalitete sudionika vraćanjem velikih klapskih imena na Omišku pozornicu. Obavezno izjednačiti važnost muških i ženskih sudionika

Puno toga.

Za početak pozitivan pomak je da žiri više nije anoniman, sad još samo napismeno trebaju dati smjernice svakoj klapi i sve bude puno transparentnije.

Potom, kako bi dokazao da doista brinu i o klapama, a ne samo o klapskoj pismi, zaći dublje "u teren" i poticati i pratiti rad klapa u nastajanju/formaciji, te posebno o onima koje traju neko vrijeme, a ne pojavljuju se na Festivalu i predstavljaju svoj rad. Izvidjeti način kako bi se dala nekakva konkretnija podrška nekoj postojećoj klapi "u krizi", biti svojevrsan "servis" klapama i sve ono što je bila prvotna ideja Hrvatske udruge klapa (nastale zbog usnulosti FDK), a koja (osim prvotno odrađene zaštite pri Unesco-u zahvaljujući malom broju aktivnih pojedinaca) dalje dublje nije zaživjela.

FDK treba biti svjestan i poticati prvenstveno kulturno-umjetnički AMATERIZAM koji RAPIDNO NESTAJE, a koji je PRVI I OSNOVNI POSTAMENAT klape i klapske pisme koja se zaštitila pri UNESCO-u. Klapa sastavljena od profesionalnih pjevača nije jamac da će zaštićena klapska pisma zvučati izvorno, a što je bit cijele priče - očuvanje izvornosti te posebice prilikom ocjenjivanja klape NE ZABORAVLJATI voditi računa TKO kako pjeva. Učiniti sve da se pojam "klapa" veže isključivo za zaštićenu izvornu klapsku pismu i ne koristi se za "prodavanje roga za svijeću".

Sad je prilika i eto je došlo vrijeme da se prvotno busanje u prsa Festivala da su jedini pravi krov nad glavom svim klapama to u potpunosti aktivnim radom i dokaže

U prvom redu pokrenuti pitanje zaštite dalmatinske klape i klapske pjesme na višoj instanci kako bi se zaustavili svi vokalno instrumentalni sastavi koji se nazivaju klapom. Odnosno, djelovati u smjeru zaštite klape i sve što ona podrazumijeva na sustavnoj i višoj razini. Bolja promocija i suradnja s Ministarstvom kulture, iskorištavanje fondova, izrada projektnog prijedloga, te potencijalno Razmatranje nekih od članova festivala, odnosno uključivanja iskusnih osoba iz klapskog života u odlučivanje, ocjenjivanje, umjetničkog vodstvo i dr.

Uglavnom sam zadovoljan ocjenama žirija iako ponekad mislim da naslućujem korist davanja pojedinih lošijih ili boljih ocjena ponekim klapama. Volio bih čuti javno mišljenje žirija i obrazlaganje ocjena za pojedinu klapu. Također bi dao opasku u možebitnom biranju i donošenju možda nekih novi ključnih ljudi na najvećim pozicijama koje utječu na rad festivala. Mislim da bi bilo jako bitno ne donijeti ljude koji imaju korist ili osobite veze s pojedinim klapama koje su još u potpuno aktivnom radu, ili koji na nekakav način zarađuju od prodavanja klapskog imidža.

U suprotnom bi se dovelo do pristranosti a javna tajna je da žiri opet dolazi na zajednički jezik. Naravno žiri bi se trebao sastojati od ljudi koji aktivno sudjeluju u klapskom svijetu bilo vođenjem ili pisanjem klapskog materijala te koji se time bave na najvišem nivou te razumiju razvoj i napredak klapske pjesme koji je toliko bitan da bi se klapa održala i postala prepoznatljiva i vrednovana

Prezentacija klapa je VRLO BITNO, zaštititi ime "klapa" koja je ujedno na popisu nematerijalne kulturne svjetske baštine UNESCO. Zna se što je klapa i klapsko pjevanje - a cappella homofono tradicionalno pjevanje izvorno iz Dalmacije, a ne klapsko pjevanje poput wannabe klapski kolega (da ne imenujem, jer svi znamo koje su to) koji prezentiraju javnosti klapu pa ljudi ne znaju što je uopće iskonska klapska pjesma i sama klapa

Produžiti smještaj dulje od 10 ujutro, pridržavanje 2godisnjeg veta na pjesme za sve klape (striktnija kontrola), definirani kriteriji pozivanja na koncert Pismo moja hrli tamo

Slati klapama komentare na izvedbe

Festival bi trebao biti prva linija obrane klape i izvorne klapske pjesme od napada suvremenih samoprozvanih klapa. Također, Festival bi trebao više surađivati u organizaciji klapskih događanja izvan Omiša

Promijenit način ocjenjivanje, vratit muške i ženske izlučne večeri, klapama poslat pismeno obrazloženje ocjena sa imenom žirija ocjenom i opaskom (na čemu treba radit, koji segmenti izvedbe i interpretacije nisu zadovoljeni) u vidu motivacije za napredak

Potpuno promijeniti odnos prema klapama, Festival postoji zahvaljujući klapama i klapskoj pismi, a ne obrnuto. Maknuti politiku iz uprave, vratiti ljude koje zanima samo glazba. Potaknuti druženja među klapama, i klapa sa žirijem i ostalim sudionicima festivala. Žiri bi trebao biti sačinjen od ljudi koji se bave klapskom glazbom. Podići razinu kvalitete sudionika vraćanjem velikih klapskih imena na Omišku pozornicu. Obavezno izjednačiti važnost muških i ženskih sudionika

Bolji odnos prema klapama

Sustav glasovanja publike elektronskim putem nije praktičan s obzirom da veliki dio publike čini populacija u starijoj životnoj dobi koja se ne snalazi tako dobro s elektronskim uređajima

Direktniji pristup klapama, pisani osvrt na nastup klapa, sugestije i kritike

Bolji ocjenjivači, bolje umjetničko vodstvo, bolji i raznovrsniji program

Apsolutno sve, od smještaja klapa, odnosa prema klapama, da se gleda kvaliteta pjevanja kod svih

Večer Novih skladbi je crna točka festivala

Mislim da se prvenstveno griješi redosljedom nastupa u finalnoj večeri. Klape su poredane prema bodovima iz izbornih večeri, što znači da se klape sa najviše bodova ostavljaju za kraj čime se zapravo sugerira da zadnje tri klape moraju nešto osvojiti. Svaka večer je zasebna i ne bi se smjelo honorirati večer koja je bila prije. Često bude puno boljih izvedbi u finalu od najbolje honoriranih klapa, ali na žalost ostaje se bez nagrada. Mislim da bi za svaku večer trebalo nasumično izvlačiti klape iz "šešira" za poredak nastupanja

Imati okrugli stol, poučiti nas što treba popraviti
Članovi žirija bi trebali slati klapama kritički osvrt na pjevanje s obrazloženjem ocjena, barem finalne večeri
Mislim da stručni žir uglavnom i ne zna prepoznat zvuk klapske fuzije, da je podložan trendovima. Dakle, više starih pjevača u žiri. Smanjiti broj pjevača - muške klape na 6. (zašto 8?) Puno klapa s 8 pjevača zvuči kao komorni zbor i ulaze u finale
Povratak korijenima amaterskog (naglašavam amaterskog) pjevanja
Mogao bi poraditi na osiguravanju potpune objektivnosti i jednakosti prema klapama od samih audicija za Festival pa do nastupa u konačnici
Potrebna je veća medijska promocija
Osigurati malo karata klapama a ne samo ljudima koje je jedva briga prisustvovati festivalu, i poboljšati sistem ocjenjivanja (više sudaca da ocjena bude objektivnija i realnija, dovesti više 'klapskih' članova žirija, po mogućnosti objektivnih pri čemu aludiram na lokalpatriotizam
Osobno mislim da FDK mora više surađivati sa klapama i maksimalno ustrajati na tome. Na taj način se može održati kvaliteta i pridonšenje klapske pisme. I samo kratko, bio sam u 50. M finalu, razglas nije bio dovoljno jak, pogotovo za zadnje redove publike. Zvuk je bio ok
Općenito organizaciju i poboljšati komunikaciju s klapama
Ocjenjivački žiri trebao bi se izmjenjivati svake godine. Svake godine isti ocjenjivački žiri donosi monotoniju, navezanost i subjektivnost. Članovi žirija osim glazbene struke (pogotovo solo pjevači!!) trebali bi imati pjevačkog iskustva u klapama. Osobe bez klapskog iskustva nisu kompetentne ocjenjivati klape nevezano o glazbenom obrazovanju
Veća transparentnost ocjena
Jednaku komunikaciju prema svim klapama neovisno o voditelju i prethodnim uspjesima klapa
Doček klapa, transparentno i jasno ocjenjivanje
Novi žiri, jer je ovaj neću reći katastrofa, više posvećenosti klapama u vremenu dolaska do nastupa, Novi imidž
Pokazati da vam je stalo...
Pa relativno sve
FDK Omiš je najvažnija institucija klapskog djelovanja u našoj državi. Ljudi koji ga predstavljaju po svojoj funkciji trebaju živjeti tu funkciju. Živjeti funkciju, npr. ravnatelja, jer predstavljaju nešto što se gradilo pola stoljeća. Ne predstavljaju osobno sebe nego najvažniji točku klapskog kruga. Kontakt s klapama, članovima i posebice voditeljima mora biti motivirajući, nepristran, objektivan. Podrška klapama mora biti jednaka, a ne da je dijelimo prema regionalnom lociranju. Glazba ne poznaje lokacije. Klapska izvedba je loša, dobra ili odlična i ne smije ovisiti o imenu klape, iskustvu voditelja, području s kojeg klapa dolazi ili subjektivnom stavu vodstva festivala ili žirija. Ocjenjivanje treba doživjeti specifikaciju ocjenjivanja koje postoji na nekim drugim festivalima (intonacija, dinamika, fuzija...itd). Klape moraju dobiti povratnu informaciju od žirija zašto su ocijenjene kako jesu. To je jedini način na popravu izvedbe i da napreduju. Transparentnost ocjenjivanja je po meni prva stvar koju treba učiniti.
Domaćini klapa moraju jednako uvažavati sve klape
Promijeniti koncept nastupanja na izlučnim večerima na način da se ne miješaju ženske i muške klape naizmjenično, nego se pjeva u blokovima (prvi blok - ženske klape). Time bi

se postigla realnija slika za potrebe ocjenjivanja; angažirati vrhunskog tonca koji se neće selektivno truditi u podešavanju tona i pogodovati pojedincima (čitaj klapama); uskladiti sustav ocjenjivanja da u svim večerima bude jednoobrazan, s obzirom da se godinama vidi da neke večeri generalno prolaze lošije, a nemoguće je da je uzorak ponavljanja slučajan; obavezno uvesti pismeni izvještaj za svaku klapu od strane svakog člana žirija, uz mogućnost uspoređivanja s ostalim klapama sudionicama

Pismeno obrazlaganje ocjena po uzoru na puno manje acapella Festivale, ista obrazloženja ocjena svih klapa trebaju sve klape dobiti.

Time će se uistinu svima onima koji misle da su zakinuti pokazati i objasniti sto rade krivo, a istaknut će se oni koji su dobri i sto je najvažnije nek se objasni zašto su dobro ocjenjeni tako da svi znaju koji je pravi put. To je jedini način da se dodatno popularizira Festival među klapama i među ostalim ljudima i da se onima koji su izgubljeni između acapella i "popularnog" klapskog pjevanja pokaže pravi put

Sve ide polako unaprijed i nabolje. U svakom slučaju, nužna su barem nekakva minimalna pisana obrazloženja članova žirija u pogledu ocjena, zatim izbjegavanje eventualnih gafova u pogledu pjesama koje se mogu pjevati ili ne (npr. "Ostav se više mora" - klapa Contra), izbjegavanje da u istoj večeri muška i ženska klapa pjevaju istu pjesmu (stvara se najčešći dojam vokalne inferiornosti izvedbe ženske klape, s obzirom na jednostavno drugačiji zvuk ženskih klapa), potencijalno dislociranje izbornih i/ili drugih natjecateljskih večeri i u druga mjesta izuzev Bola i Komiže, ukidanje večeri uz gitare (ne znam čemu to), na par godina ukidanje obrada popularnih pjesama (događa se blaga "prostitucija" po tom pitanju, čak su i "Kaštela" odustala od toga, a obrađuje se stvarno svašta), poboljšanje odnosno izmjena kriterija odabira novokomponiranih pjesama (svašta se prihvaća "zdravo za gotovo", često i nema preveliku umjetničku vrijednost - npr. od svih novokomponiranih pjesama među klapama vjerojatno će zaživjeti samo 3, i u tom smislu možda i proširiti izbornu tijelo, odnosno da se radovi dostavljaju pod šifrom (veća objektivnost je zajamčena, jer selektori nisu opterećeni imenima, koja se ponavljaju 95% puta)

Povratne informacije žirija u obliku pisanog osvrta ili na neki drugi način. Bogatija izdavačka djelatnost, organizacija stručnih seminara i radionica. Stalna raspoloživost za potrebe klapa (note i sl.)

Komunikacija s klapama, smještaj(kada je u pitanju smještaj izvan Omiša), pravedno vrednovanje, tj. ocjenjivanje nastupa bez obzira odakle klapa dolazi...

Veći angažman oko klapa; bolji feedback na nastup (možda pismeni); povezivanje klapa međusobno i razmjena znanja i iskustva

Edukaciju pjevača i sudionika na Festivalu

Uvođenje mlađeg kadra u rukovodstvo

Smještaj klapa, sustav ocjenjivanja

Nejasni su kriteriji po kojemu klapa zadovoljava audiciju... Na posljednjoj audiciji u Zagrebu 2 od 3 člana žirija su glasno pričali i komentirali za vrijeme našeg pjevanja, što je u situaciji opterećenoj tremom vrlo nepristojno. Stječe se dojam da sve stvari poslože tek po dolasku u Omiš - do tada je divlji Zapad. Nadam se da ćete uz gospodina Stanića na audicije poslati i druga mlada i pristojna lica

Žiriranje i obrazloženja žiriranja, jasni kriteriji istog, organizaciju seminara i skupova, okruglog stola, istim kriterijima u izboru skladbi prema svima - zašto su neke klape pjevale nove skladbe a druge isključivo izvorne, zatvorene tonske probe bez ometanja turista i ostalih - to jeste tonska kao i nastup u što sličnijem ambijentu

Mislim da bi trebalo vratiti pozornicu kako je nekada bila... Da se nalazi u sredini i po tri klape da sjede.. Tri grupe mikrofona na pozornici.. To je meni bio jako lipi osjećaj.

Povezanost sa publikom
Zajedničko druženje svih klapa na kraju večeri, a ne raštrkanost, digitalni razglas, bez namještanja razglasa tokom nastupa
Transparentnost u ocjenjivanju, kvalitetniji izbor članova žirija, stalno kvalitativno unaprjeđivanje festivalskog programa. Najveća kritika odlazi upravo na dislocirana događanja koja su postala sama sebi svrha, umjetnički nisu atraktivna, a ocjenjivanje na tim večerima je iznimno upitne argumentacije. FDK je među klapskim svijetom dobio stigmatu "kužinavanja" pri ocjenjivanju koje se može i mora riješiti isključivo otvorenim, jasnim i objektivnim pristupom. Uvijek će biti nezadovoljnih natjecatelja, ali se mora postići da je to razina sportskog poraza u kojoj je svima jasno zašto je netko dobio, a netko izgubio i gdje se neće stvarati nepotrebne frustracije. U pitanju je amatersko natjecanje i ono takvo mora i ostati, te da je svim natjecateljima jasno da sudjelovanjem na FDK zapravo samo sudjeluju u velikom projektu kojeg FDK čini, a to je očuvanje a capella klapske pisme i izričaja, već prema jasno postavljenoj definiciji koja je uvrštena u UNESCO registar
Samo tako nastavite
Mogle bi se organizirati radionice klapskog pjevanja prije samog festivala, po uzoru na nedavno održane radionice ženskog klapskog pjevanja u Daruvaru. Tako bi se moglo dobiti uvid što sve zahtijeva prijavljivanje na samom festivalu
Komunikacija prema klapama je bila jako loša, gotovo nepostojeća, nije bilo povratne info žirija o nastupu ni argumentiranja ocjena. Smještaj je bio užasan i sve što je išlo s njim
Samo nastaviti. Poboljšanja su već vidljiva
Žiri i sistem ocjenjivanja. Bol je potpuno nepotrebna stavka i ne vidim mu nikakvih svrhu, a klape s mandolinom i slične devijacije nije vrijedno niti komentirati
Edukacije stručnjaka prema pjevačima i voditeljima
Insistiranje na izvornim pjesmama i strogo definiranje pojma mješovitih klapa ("tenorina"+ostatak klape nisu i ne mogu biti mješovita klapa)
Samo pokušajte festival vratiti korijenima kako je to nekad bilo kad se dolazilo pjevati za gušt a ne za nadmetanje i pjevanje opera tj. ograničiti broj profesionalnih pjevača. Eto jedna ideja što mi pala napamet, a teško izvediva
Članovi žirija koji su kompetentni za tu ulogu. Ako je netko akademski glazbenik ne znači da 'razumi' ovaj izričaj. Više članova kao što ih je u Završnici. Transparentnije ocjenjivanje, Okrugli stol koji je ranije obećavan
Ocjenjivanje klapa. Mislim da treba postojati drugačiji način vrednovanja izvedbi. Mnogo puta pobjednička klapa nije bila najbolja što mogu i argumentirati ne samo ja nego stotine klapa i struke
Moja klapa je bila gost večeri, pa nismo imali iskustva što se tiče ocjenjivanja, stoga ta pitanja ostavljam ne odgovorenima. Molim vas jedino da se pušenje po konobama i u gledalištu ZABRANI !! Strancima to jako "bode" oči (i pluća), jako ružno izgleda i kvari ukupni dojam. Neshvatljivo je da se to tolerira od strane učesnika i gledatelja na jednom pjevačkom festivalu. Za inozemstvo, potpuno neprihvatljivo. Ta kultura pušenja se mora promijeniti
Na dobrom ste putu, samo nastavite po planu i programu

ZAKLJUČAK

Gledano sve obrađene podatke do kojih se došlo u ovom anketnom istraživanju, može se vidjeti okvirna slika trenutnog stanja Festivala dalmatinskih klapa, gledano očima klapaša i klapašica. Na Festivalu dalmatinskih klapa Omiš najviše je sudionika koji su do sada sudjelovali od dva do deset puta, a većina njih – 72% sudjelovala je i prethodne 2016. godine.

Suradnja između FDK-a i klapa je zadovoljavajuća, ali se gubi Festivalna važnost u promociji klapske pjesme. Dislocirane večeri koje Festival organizira godinama svoga postojanja korisne su za 70% klapaša/ica, a i skoro 90% njih smatra korisnim sudjelovanje na Festivalu dalmatinskih klapa. Njihovo mišljenje o korisnosti sudjelovanja na FDK-u potvrđuje i činjenica je veliki broj sudjelovao 2016 godine i česti su gosti na Festivalu. Sudionici Festivala nisu ni zadovoljni ni nezadovoljni s načinom ocjenjivanja, a nezadovoljni su s povratnim informacijama od strane žirija. Smještajem su ni zadovoljni ni nezadovoljni, a s prehranom su uglavnom zadovoljni. Odnos FDK-a prema klapama može se gledati kao uglavnom zadovoljavajući, no dosta klapaša/ica nije ni zadovoljno ni nezadovoljno. Promjene koje se rade kako bi se neke od spomenutih stavki unaprijedile nekima su vidljive, no većina ipak nije sigurna koliko su te promjene jake, a ni bitne za daljnji rad i napredak. Ponajviše je tome razlog što je premalo vremena prošlo od kada se ravnateljstvo Festivala promijenilo i od kada se počelo raditi na određenim promjenama.

FESTIVAL DALMATINSKIH KLAPA OMIŠ

Siječanj 2017. god.

ISTRAŽIVANJE PROVELA I PODATKE OBRADILA:

Anamarija Vukasović, mag. oec.